

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 2 päivänä kesäkuuta 1999,

Italian Seleco SpA -nimiselle yritykselle myöntämästä valtiontuesta

(tiedoksiannettu numerolla K(1999) 1524)

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2000/536/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on pyytänyt asianomaisia osapuolia esittämään huomautuksensa edellä mainittujen artiklojen mukaisesti,

sekä katsoo seuraavaa:

I MENETTELY

- (1) EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti Friuli-Venezia Giulian autonominen alue ilmoitti komissiolle 30 päivänä maaliskuuta 1994 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä aluelaista nro 47/94, joka koskee Pordenonessa toimivan Seleco SpA -nimisen yrityksen (jäljempänä 'Seleco') hyväksi toteutettavia erityistoimenpiteitä.
- (2) Komissio pyysi Italian viranomaisilta lisätietoja 12 päivänä huhtikuuta 1994 ja 26 päivänä heinäkuuta 1994 päivätyillä kirjeillä. Italian viranomaiset eivät vastanneet näihin kirjeisiin. Komissio sai tietää lehdistötietojen perusteella, että ilmoitettu toimenpide oli toteutettu 6 päivänä elokuuta 1994 ennen kuin komissio oli ehtinyt antaa siitä lausuntonsa. Tämän vuoksi kyseinen

toimenpide poistettiin ilmoitettujen tukien rekisteristä 18 päivänä elokuuta 1994 ja kirjattiin ilmoittamattomien tukien rekisteriin numerolla NN 92/94. Lisäksi komissio sai tietää, että Ristrutturazione Elettronica SpA -niminen yritys (jäljempänä 'REL') oli osittain luopunut saatavistaan Selecoon nähden vuonna 1994 tehdyn sopimuksen nojalla, joka koski tilikaudella 1993 kertyneiden tappioiden kattamista.

- (3) Koska Italian viranomaiset eivät toimittaneet asiasta lisätietoja ja koska oli syytä epäillä kyseisen tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, komissio päätti 27 päivänä syyskuuta 1994 aloittaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn.
- (4) Menettelyn aloittamisesta ilmoitettiin Italian viranomaisille 10 päivänä lokakuuta 1994 päivätyillä kirjeellä. Italian viranomaiset esittivät huomautuksensa 27 päivänä maaliskuuta 1995 päivätyillä kirjeellä. Komissio kehotti asianomaisia osapuolia esittämään huomautuksensa julkaisemalla tämän kirjeen *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ⁽¹⁾. Komissio ei kuitenkaan saanut asiaa koskevia huomautuksia kolmansilta osapuolilta.
- (5) Komissio pyysi Italian viranomaisilta lisätietoja 26 päivänä lokakuuta 1994, 30 päivänä tammikuuta 1995, 19 päivänä huhtikuuta 1995, 7 päivänä heinäkuuta 1995, 25 päivänä elokuuta 1995 ja 19 päivänä marraskuuta 1996 päivätyillä kirjeillä, ja se sai vastauksia 10 päivänä marraskuuta 1994, 31 päivänä maaliskuuta 1995, 27 päivänä kesäkuuta 1995, 19 päivänä joulukuuta 1995, 22 päivänä tammikuuta 1996, 5 päivänä joulukuuta 1996 ja 11 päivänä helmikuuta 1997 päivätyillä kirjeillä. Lisäksi se sai asiaa täydentäviä selvityksiä komission ja Italian hallituksen edustajien kokouksessa 22 päivänä marraskuuta 1995.

(1) EYVL C 373, 29.12.1994, s. 5.

- (6) Komissio valmistautui jo lopettamaan menettelyn, kun se sai jälleen lehdistön kautta tietää, että Selecon hyväksi oli toteutettu uusia julkisia toimenpiteitä. Komissio pyysi 19 päivänä marraskuuta 1996 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisilta yksityiskohtaisempia tietoja kyseisistä toimenpiteistä. Se sai vastaukset 5 päivänä joulukuuta 1996 ja 11 päivänä helmikuuta 1997 päivätyillä kirjeillä. Näissä kirjeissä esitettyjen tietojen perusteella komissio teki EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan nojalla 3 päivänä helmikuuta 1998 päätöksen laajentaa menettelyä koskemaan myös kyseisiä uusia toimenpiteitä.
- (7) Kirje, jossa Italian viranomaisille ilmoitettiin menettelyn laajentamisesta, lähetettiin 18 päivänä helmikuuta 1998. Italia ei esittänyt menettelyn laajentamista koskevia huomautuksia annettuun määräaikaan mennessä. Komissio kehotti kolmansiä osapuolia esittämään kyseistä tukea koskevat huomautuksensa julkaisemalla edellä mainitun kirjeen *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ⁽²⁾. Komissio ei tälläkään kertaa saanut asiaa koskevia huomautuksia.
- (8) Koska Italian viranomaiset eivät vastanneet menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen, komissio lähetti 15 päivänä heinäkuuta 1998 muistutuksen, jossa se ilmoitti, että ellei vastausta toimitettaisi pikaisesti, Italialle lähetettäisiin asiasta virallinen ilmoitus. Italian viranomaiset pyysivät 30 päivänä heinäkuuta 1998 vastaamiselle annetun määräajan jatkamista 4 päivään syyskuuta 1998.
- (9) Useiden virallisten ja epävirallisten muistutusten jälkeen Italian viranomaiset ilmoittivat komissiolle 21 päivänä syyskuuta 1998 päivätyllä kirjeellä, että Seleco oli julistettu vararikoon 17 päivänä huhtikuuta 1997 eli kymmenen kuukautta ennen kuin Italian viranomaisille ilmoitettiin menettelyn laajentamisesta. Kuultuaan tämän uutisen komissio pyysi Italian viranomaisilta 29 päivänä syyskuuta 1998 päivätyllä kirjeellä lisätietoja Selecon selvitystilamenettelystä. Saatuaan 17 päivänä marraskuuta 1998 vain osittaisen vastauksen komissio teki 2 päivänä joulukuuta 1998 tietojen toimittamista koskevan välipäätöksen ⁽³⁾ saadakseen pyytämänsä tiedot. Komissio sai Italian viranomaisten vastauksen välipäätökseen 18 päivänä tammikuuta 1999 päivätyllä kirjeellä. Komissio pyysi vielä lisätietoja 28 päivänä huhtikuuta 1999 päivätyllä kirjeellä. Italian viranomaisten vastaus saapui 21 päivänä toukokuuta 1999.

II TUKITOIMENPITEIDEN KUVAUS

II.1 Tuensaaja

- (10) Seleco-yhtymä, jonka kotipaikka oli Friuli-Venezia Giulia maakunnassa sijaitseva Pordenone, toimi kolmella kulutuselektronikka-alaan kuuluvalla sektorilla: väritelevisiot, maksutelevision salauksenpurkulaitteet ja ammattikäyttöön tarkoitetut videoprojektorit ja -moni-

torit. Kuten muutkin tämän alan yritykset Italiassa, myös Seleco oli saanut kymmenen viime vuoden aikana säännöllisesti julkista tukea RELiltä ⁽⁴⁾.

- (11) Seleco-yhtymän (jäljempänä 'yhtymä') toiminta oli keskittynyt Italiaan, minkä lisäksi sillä oli tytäryhtiöitä Maltassa, Espanjassa (vuoden 1993 loppuun asti), Saksassa ja Alankomaissa. Yhtymä kävi kauppaa koko yhteisön alueella ja myös ETA-maissa.
- (12) Seuraavassa taulukossa on tietoja yhtymän liikevaihdosta, tuloksesta ja osakepääomasta (vuodesta 1993 lähtien):

<i>(miljardia Italian liiraa)</i>			
	Liikevaihto	Tulos (tappiot)	Osakepääoma
1989	334	(25,3)	—
1990	384	(11,4)	—
1991	351	2,4	—
1992	323	0,5	—
1993	374	(77,5)	54,5
1994	266	(41,6)	45
1995	254	(64,2)	32,7

- (13) Vuotta 1996 koskevia tietoja ei ole toimitettu. Vuoden 1993 liikevaihdosta 75 prosenttia muodostui väritelevisioista, 6 prosenttia salauksenpurkulaitteista ja 4 prosenttia videoprojektoreista.
- (14) Tuomioistuimien julisti Selecon konkurssiin 17 päivänä huhtikuuta 1997. Yhtymän velat olivat noin 154 miljardia Italian liiraa, josta vain 43 prosenttia oli etuoikeutettuja vaateita. Konkurssipäätöksestä ilmoitettiin komissiolle vasta 21 päivänä syyskuuta 1998, sen jälkeen kun komissio oli useita kertoja kehottanut Italian viranomaisia toimittamaan menettelyn laajentamisen yhteydessä pyytämänsä tiedot.

II.1.1 Pääomarakenteen vahvistaminen vuonna 1994

- (15) Vuoden 1993 lopussa Selecon pääoma oli 54,48 miljardia Italian liiraa, joka jakautui SOFINin, RELin ja Friulia SpA:n (jäljempänä 'Friulia') välillä seuraavasti:

	Pääoma (milj. ITL)	% osakkeiden kokonaismäärästä
SOFIN SpA	20 157	37
Friulia SpA	2 000	3,7
REL SpA	32 320	59,3
Yhteensä	54 477	100

⁽⁴⁾ Kulutuselektronikka-alan rakenneuudistusta Italiassa hoitava valtion laitos, jonka toiminta oli ollut 17 päivänä tammikuuta 1984 ja 17 päivänä syyskuuta 1985 tehtyjen päätösten kohteena. Komissio hyväksyi 20 päivänä toukokuuta 1992 tekemällään päätöksellä (EYVL C 166, 3.7.1992, s. 6) RELin myöntämän tuen noin kahdelta toista kulutuselektronikka-alalla toimivalle yritykselle, joista merkittävin oli Seleco.

⁽²⁾ EYVL C 155, 20.5.1998, s. 10.

⁽³⁾ Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä.

- (16) SOFIN SpA oli yksityinen yritys, Friulia on kokonaan Friuli-Venezia Giulan maakunnan alaisuudessa toimiva rahoituslaitos, jonka tehtävänä on edistää alueen taloudellista kehitystä, ja REL puolestaan vuonna 1982 perustettu yritys, jota valvoo teollisuus-, kauppa- ja käsiteollisuusministeriö. RELin tarkoituksena oli toteuttaa kulutuselektronikka-alan uudelleenjärjestely perustamalla uusia yrityksiä ja hankkimalla osakkuuksia ja rahoitusta niille yrityksille, joissa se oli osakkaana.
- (17) Komissio on jo aiemmin antanut lausunnon RELin toiminnasta. Se kehotti 17 päivänä tammikuuta 1984 tekemässään päätöksessä Italian viranomaisia lopettamaan kulutuselektronikka-alan rakenneuudistuksen, joka oli uskottu RELin tehtäväksi.
- (18) Komissio teki 20 päivänä toukokuuta 1992 päätöksen⁽⁹⁾ 16 päivänä heinäkuuta 1991 aloitetun menettelyn lopettamisesta ja vaati samalla Italian viranomaisia julistamaan RELin selvitystilaan. Samalla se pani merkille, että Italian viranomaiset olivat velvolliset luovuttamaan yksityisille osakkaille osakkuudet, joita RELillä oli alan yrityksissä.
- (19) Vuosi 1993 oli Seleco-yhtymälle edellisiäkin vaikeampi. Yhtymän nettotulos oli 77,5 miljardia Italian liiraa tappiollinen, mikä oli selvästi enemmän kuin netto-omaisuus (60,6 mrd. liiraa). Italian lainsäädännön mukaan osakkaiden on tällaisessa tilanteessa valittava, asetetaanko yritys selvitystilaan vai alennetaanko sen pääomaa kattamalla tappiot ja vahvistamalla sen pääomaa siinä tapauksessa, että sitä ei aseteta selvitystilaan. Vuoden 1993 vuosikertomuksesta käy ilmi, että osakkaat valitsivat ensimmäisen vaihtoehdon eli Selecon julistamisen selvitystilaan (hallintoneuvoston päätös 1 päivältä helmikuuta 1994).
- (20) Yhtymän työntekijät vastustivat kuitenkin päätöstä kiivaasti ja estivät konkurssimenettelyn jatkamisen. Työntekijöiden järjestämät mielenosoitukset saivat valtion ja paikalliset viranomaiset puuttumaan asiaan ja vetoamaan osakkaisiin, jotta nämä peruisivat päätöksensä. Vuoden 1993 vuosikertomuksesta, joka kattaa myös vuoden 1994 ensimmäisten kuukausien tapahtumat, käy ilmi, että viranomaisten väliintulon seurauksena osakkaat sopivat yhtymän pääomarakenteen vahvistamisesta sen jälkeen kun sen tappiot olisi ensin katettu. Mainittakoon, että kyseisestä sopimuksesta laadittiin Italian hallituksen määräys, joka sitten annettiin yritykselle tiedoksi.
- (21) Sopimuksen mukaan RELin piti kattaa kaikki osakepääoman ylittävät tappiot, myös ne, jotka olisivat kuuluneet muiden osakkaiden maksettaviksi, minkä lisäksi sen oli määrä luopua osasta saataviaan Selecoon nähden (16,8 miljardista liirasta 82 miljardin liiran kokonaismäärästä). REL suostui luopumaan osasta saataviaan sillä ehdolla, että muut osakkaat antaisivat Selecon pääoman muodostamiseen yhteensä 45 miljardia Italian liiraa. Friulian osuudeksi tulikin 13 miljardia liiraa ja SOFINin 19 miljardia liiraa. Jäljelle jäävän osan, 10,5 miljardia

liiraa, merkitsi pääosin yksityisten pankkien yhteenliittymä suhteessa Selecolta oleviin saataviinsa (162 mrd. liiraa eli 40 % kokonaisveloista).

- (22) Yhtymän uusi pääoma jakautui tämän jälkeen seuraavasti:

	Pääoma (milj. ITL)	% osakkeiden kokonaismäärästä
SOFIN SpA	19 190	42,64
Friulia SpA	13 000	28,89
Pankit	10 500	23,33
Yhtymän työntekijät	2 310	5,13
Yhteensä	45 000	100

II.1.2 Pääomarakenteen vahvistaminen vuonna 1996

- (23) Vuosi 1994 oli yhtymälle taloudellisesti yhtä raskas kuin edellinenkin. Koska pääomarakenteen vahvistaminen viivästy (se tapahtui elokuun lopulla), yhtymän tuotanto keskeytyi kahdeksaksi viikoksi, työntekijöiden määrä väheni 336 hengellä (1 424:stä 1 088:aan) ja viisi tytäryhtiötä meni konkurssiin. Yhtymän tappiot olivat 39,2 miljardia liiraa.
- (24) Vuoden 1995 lopussa Selecolle aiheutui jälleen uusia tappioita, joiden määrä oli 64,2 miljardia liiraa ja jotka alensivat osakepääomaa entisestään (3,9 mrd. liiraa) lain vaatiman vähimmäismäärän alapuolelle. Huono tulos johtui siitä, että tuotanto oli jälleen keskeytynyt 50 päiväksi ja että kolme konkurssiin joutunutta tytäryhtiötä oli jouduttu sulkemaan lopullisesti. Työntekijöitä oli enää 821 henkeä.
- (25) Osakkaat olivat siis jälleen samassa tilanteessa kuin vuonna 1994. Niiden oli jälleen valittava yhtymän selvitystilaan asettamisen ja pääomarakenteen vahvistamisen välillä. Tälläkin kertaa ne päättivät vahvistaa pääomarakennetta, nyt 32,7 miljardilla liiralla, josta 28,8 miljardia liiraa saatiin uudelta osakkaalta, yksityiseltä SOREC-yhtymältä.
- (26) Helmikuussa 1996 Selecon osakepääoma jakautui näin ollen seuraavasti:

	Pääoma (milj. ITL)	% osakkeiden kokonaismäärästä
SOREC	28 800	87,91
SOFIN	1 710	5,22
Friulia SpA	1 144	3,49
Pankit	924	2,82
Työntekijät	181	0,56
Yhteensä	32 759	100

⁽⁹⁾ Ks. alaviite 4.

- (27) Uuden yksityisen osakkaan tuoman rahoituksen lisäksi REL toteutti saman vuoden kesäkuussa julkisen lisärahoitustoimenpiteen. Kyseisen toimenpiteen yhteydessä yhtymä lunasti RELiltä jäljellä olleen 65,2 miljardin liiran velan 20 miljardilla liiralla. Seleco siis hyötyi toimenpiteestä 48,5 miljardia liiraa. Näistä toimenpiteistä huolimatta yhtymän osakepääoma oli kertyneiden huomattavien tappioiden vuoksi edelleen lain edellyttämän vähimmäismäärän alapuolella.
- (28) Koska edellä mainitut toimenpiteet eivät lainsäädännön kannalta riittäneet takaamaan toiminnan jatkuvuutta, oli toteutettava myös seuraavat toimenpiteet: i) Seleco laski liikkeeseen 12 miljardin liiran joukkovelkakirjalainan, jonka merkitsi lähinnä yksityisistä pankeista muodostuva yhteenliittymä; ii) Friulia myönsi Selecolle 12 miljardin liiran vaihtovelkakirjalainan; iii) Seleco Multimedia srl:n (jäljempänä 'Multimedia') osakkeet myytiin 20 miljardilla liiralla.
- (29) Vuoden 1995 vuosikertomuksesta, joka kattaa myös suuren osan vuoden 1996 tapahtumista, käy ilmi, että helmikuussa 1996 tehdystä pääomarakenteen vahvistamisesta ja edellä mainituista erityistoimenpiteistä huolimatta Selecon tilanne säilyi erittäin vaikeana. Yhtymän nettotulos vuodelta 1996 oli edelleen tappiollinen, eikä sitä ole ilmoitettu komissiolle. Tämän seurauksena tuomioistuin julisti Selecon konkurssiin 17 päivänä huhtikuuta 1997.

II.1.3 Multimedian perustaminen

- (30) Multimedia-yhtymän perusti vuonna 1995 Selecon yksityinen pääosakas, hra Rossignolo, 20 miljoonalla liiralla. Maaliskuussa 1996 Seleco, jonka pääosakas (87,9 % osakkeista) oli SOREC, edellä mainitun hra Rossignolon yksinään omistama yksityinen yritys, siirsi Multimediaan kannattavimmat toimintansa (videomonitorit ja -projektorit), antoi yritykselle 29 miljardin liiran pääoman ja tuli sen ainoaksi omistajaksi. Multimedian nimeksi tuli tällöin Seleco Multimedia srl. Heinäkuussa 1996 eli yhdeksän kuukautta ennen selvitystilaan joutumistaan Seleco myi 33,33 prosenttia omistamistaan Seleco Multimedia srl:n osakkeista Italtelille (50 % julkista ja 50 % yksityistä pääomaa), joka on Selecon ohella Italian ainoa tämällyyppisiä tuotteita valmistava yritys, ja 33,33 prosenttia Friulialle. Kummankin osakepaketin myyntihinta oli 10 miljardia liiraa. Jäljelle jäävän 33,33 prosentin osuuden Seleco siirsi Finanziaria Elettronica srl -nimiselle peiteyritykselle, josta se omisti itse suoraan 99 prosenttia. Seleco Multimedia srl:n osakepaketti (33,33 % osakepääomasta), jota Seleco hallitsi Finanziaria Elettronica srl -yrityksen välityksellä, myytiin yksityiselle Formenti SpA:lle Selecon selvitystilamenettelyn yhteydessä 20 päivänä joulukuuta 1997 pidetyssä huutokaupassa.

II.2 Tämän menettelyn kohteena olevat toimenpiteet

- (31) Tämän menettelyn kohteena ovat seuraavat toimenpiteet:

- RELin luopuminen osasta saataviaan Selecoon nähden (16,8 miljardista liirasta 82 miljardin liiran kokonaismäärästä) vuonna 1994,
- 6 miljardin liiran velan muuttaminen Selecon osakkeiksi ja Friulian maksama 7 miljardin liiran suuruinen (julkiseen rahoitukseen perustuva) uusi pääoma vuonna 1994 toteutetun pääomarakenteen vahvistamisen yhteydessä,
- pääosin yksityisistä pankeista muodostuvan yhteenliittymän osallistuminen 10,5 miljardilla liiralla Selecon pääomarakenteen vahvistamiseen vuonna 1994,
- jäljellä olleen 66 miljardin liiran velan lunastaminen RELiltä Selecolle 20 miljardilla liiralla heinäkuussa 1996,
- Friulian huhtikuussa 1996 myöntämä viisivuotinen 12 miljardin liiran vaihtovelkakirjalaina, jonka vakuutena oli neljä Selecon omistamaa tavaramerkkiä (Seleco, Brionvega, Elbe ja Tandberg) ja jonka korko oli 7 prosenttia,
- 12 miljardin liiran joukkovelkakirjalaina, jonka lähinnä yksityisistä pankeista muodostuva yhteenliittymä myönsi vuonna 1996 4 vuoden ja 10 kuukauden ajaksi 5 prosentin korolla,
- se, että Friulia ja Italtel ostivat kumpikin 10 miljardilla liiralla kolmanneksen Multimedia-yhtymän osakkeista.

III.1 Epäilykset, jotka komissio esitti EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn laajentamisen yhteydessä

- (32) Syyskuun 27 päivänä 1994 tekemässään menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio suhtautui epäillen siihen, oliko kyseiset julkiset toimenpiteet toteutettu ns. yksityisen sijoittajan periaatteen mukaisesti, ja epäili myös tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Komissio perustelee menettelyn aloittamista lyhyesti seuraavin syin.
- (33) Vuonna 1994 toteutettujen toimenpiteiden osalta komissio totesi Italian viranomaisten pyrkivän siihen, että REL luovuttaisi osakkuutensa Selecoossa yksityisille osakkeenomistajille 20 päivään joulukuuta 1995 mennessä 20 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Komissio totesi, että pääomarakenteen vahvistamisen tuloksena julkisen osakkeenomistajan (REL) tilalle oli tullut toinen, niin ikään julkinen osakkeenomistaja (Friulia). Käytettävissään olevien tietojen perusteella komissio ei voinut päätellä, että Friulia SpA ja asianomaiset julkiset pankit vetäytyisivät Selecon osakkuudesta 20 päivään joulukuuta 1995 mennessä. Lisäksi komissio ilmoitti todenneensa jo edellä mainitussa 20 päivänä toukokuuta 1992 tehdyssä päätöksessä, että se suhtautuisi periaatteessa kielteisesti kaikkiin kyseisellä alalla tulevaisuudessa toteutettaviin tukitoimenpiteisiin, koska alaa oli tuettu jo niin pitkään. Se, että REL luopui osasta saataviaan Selecoon nähden, merkitsi uuden tuen myöntämistä Selecolle, koska kyseisen toimenpiteen ansiosta Friulia, SOFIN ja pankit voivat toteuttaa Selecon pääomarakenteen vahvistamisen.

- (34) Koska Friulian ja pankkien osakkuus oli vain väliaikainen, komissio epäili sekä sijoituksen kannattavuutta että sitä, oliko toimenpiteen yhteydessä noudatettu vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevia yhteisön suuntaviivoja ⁽⁶⁾.
- (35) Päätöksessään menettelyn laajentamisesta 3 päivänä helmikuuta 1998 komissio piti kyseenalaisena yhtäältä hintaa, jolla Seleco lunasti RELiltä osan jäljellä olleista veloistaan, ja toisaalta Friulian myöntämää vaihtovelkakirjalainaa. Italian viranomaiset ilmoittivat, että velkojen lunastushintaan sovellettu 19 prosentin mukautus perustui Seleco-yhtymän vaikeasta taloudellisesta tilanteesta johtuviin suuriin riskeihin, kun taas vaihtovelkakirjalainan 7 prosentin korko vastasi Selecon kaltaisessa tilanteessa olevalle yritykselle myönnettävää markkinakorkoa.
- (36) Menettelyn aloittamisen yhteydessä komissio ilmaisi myös epäilynsä sen suhteen, olivatko Friulia ja Italtel Multimedia-yhtymän osakkeita ostaessaan toimineet ns. yksityisen sijoittajan periaatteen mukaisesti.

III.2 Italian viranomaisten kanta

- (37) Italian viranomaisten mukaan se, että REL luopui 16 miljardin liiran luottojen takaisinperinnästä (luottojen kokonaismäärä oli 82 mrd. liiraa), oli tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimivan yksityisen sijoittajan periaatteen mukaista.
- (38) Komission 20 päivänä toukokuuta 1992 tekemän päätöksen mukaisesti RELin oli luovuttava Selecon osakkuudesta. Sitä paitsi Italian lainsäädäntö edellyttää ainoastaan, että REL, joka on ollut selvitystilassa 9 päivästä joulukuuta 1992, maksaa pois omat velkansa ja yrittää saada takaisin mahdollisimman suuren osan omista saatavistaan muilta elektroniikka-alan yrityksiltä. Koska Selecon tulos oli vuonna 1993 erityisen huono, RELin (ja myös muiden osakkaiden) oli valittava, antavatko ne yhtymän mennä konkurssiin vai varmistavatko ne sen toiminnan jatkumisen. Edellä mainitun komission päätöksen vuoksi REL ei voinut osallistua Selecon pääomarakenteen vahvistamiseen, vaan ainoastaan Selecolle tilikaudella 1993 kertyneiden tappioiden kattamiseen luopumalla osasta omia saataviaan. Tällä tavoin sille tarjoutui tilaisuus periä takaisin mahdollisimman suuri osa saatavistaan.
- (39) Italian viranomaisten mukaan REL ei myöskään luopunut saatavistaan ilman vastinetta muilta osakkailta, jotka olivat sitoutuneet allekirjoittamaan pääomarakenteen vahvistamisen 45 miljardilla liiralla ja maksamaan tämän jälkeen RELille takaisin jäljellä olevan osan sen saatavista (65,2 mrd. liiraa).
- (40) Friulia osallistui vuonna 1994 toteutettuun Selecon pääomarakenteen vahvistamiseen 13 miljardilla liiralla, josta 6 miljardin liiran osuus muodostui vastaavansuuruisen lainan muuntamisesta osakkeiksi, minkä lisäksi se antoi 7 miljardin liiran edestä uutta pääomaa. Tätä toimenpidettä Italian viranomaiset perustelevat edellisten syiden lisäksi sillä, että jos Seleco joutuisi konkurssiin, Friulia ei välttämättä saisi takaisin koko lainasummaa. Varmistukseen sijoituksen kannattavuudesta ja Selecon taloudellisen tilanteen kehittymisestä vuosina 1994—1998 Friulia oli tilannut asiasta selvityksen ulkopuoliselta konsulttitoimistolta (Peat Marwick). Käytettävissään olleiden tietojen perusteella Friulia päätteli, että Selecon tilanne paransi vähitellen yksityisen osakkeenomistajan vuosiksi 1993—1996 laatiman rakenneuudistusohjelman ansiosta. Näin ollen Italian viranomaiset toteavat, että Friulia toimi yksityisen sijoittajan periaatteen mukaisesti, ja korostavat, että Selecon yksityinen osakkeenomistaja (SOFIN) oli valmis tekemään yhtymään uusia sijoituksia, koska oli vakuuttunut sen taloudellisesta kannattavuudesta.
- (41) Selecon pääomarakenteen vahvistamiseen osallistui 10,5 miljardilla liiralla myös pääosin yksityisistä pankeista muodostuva yhteenliittymä; Italian viranomaisten mukaan pankit olivat niin ikään vakuuttuneita yhtymän taloudellisesta kannattavuudesta lyhyellä aikavälillä.
- (42) Friulian 19 päivänä huhtikuuta 1996 7 prosentin korolla myöntämän 12 miljardin liiran vaihtovelkakirjalainan vakuutena olivat Seleco SpA:n neljä tavaramerkkiä (Seleco, Brionvega, Elbe ja Tandberg). Italian viranomaisten mukaan lainaehdot ovat täysin asianmukaiset, kun otetaan huomioon, että pääosin yksityisistä pankeista muodostuva yhteenliittymä oli myöntänyt Selecolle vastaavansuuruisen joukkovelkakirjalainan 5 prosentin korolla.
- (43) Sitä, että Seleco lunasti RELiltä kesäkuussa 1996 jäljellä olevan osan 66 miljardin liiran veloistaan 20 miljardilla liiralla, voidaan Italian viranomaisten mukaan perustella sillä, että velkasumman nykyarvo on laskettu 19 prosentin korolla. Kyseinen korkoprosentti saadaan, kun otetaan pohjaksi 13—14 prosentin peruskorko, joka vastaa pankkien kyseisenä ajankohtana kiinnelainoihin ja asianmukaista vakuutta vastaan myönnetyn keskipitkän aikavälin rahoitukseen soveltamaa korkoa, ja lisätään siihen 5—7 prosenttiyksikköä, mikä heijastaa Seleco-yhtymän ja sen toiminta-alan taloudellisia vaikeuksia.
- (44) Italtelin päätöksestä ostaa 33,33 prosenttia Multimedian osakekannasta Italian viranomaiset puolestaan totesivat, ettei sitä ole voitu tehdä ilman kyseisen yrityksen yksityisen osakkeenomistajan (Siemens AG:n) nimenomaista hyväksyntää.
- (45) Italian viranomaiset ilmoittivat, että SOREC, joka omistaa vuonna 1996 tehdyn pääomarakenteen vahvistamisen jälkeen 87 prosenttia Selecon osakkeista, on yksityinen yritys. Mainittakoon, että kyseinen yritys asetettiin vapaaehtoiseen selvitystilaan 28 päivänä heinäkuuta 1997.
- (46) Vuosien 1993—1996 rakenneuudistusohjelman epäonnistuminen johtui Italian viranomaisten mukaan mm. yrityksen toimialan, kulutuselektroniikka-alan, huonosta markkinatilanteesta.

⁽⁶⁾ EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

- (47) Italian viranomaisten mukaan Seleco perusti Multimedian ennen muuta voidakseen tehdä yhteistyötä Italtelin kanssa, joka on Selecon ohella ainoa italialainen video-projektoreja, -monitoreja ja salauksenpurkulaitteita valmistava yritys; näin oli tarkoitus hyötyä teknisen osaamisen ja Selecon asiakaskunnan yhdistämisestä. Toiseksi Seleco pystyi Multimedian osakkeiden myynnistä saamallaan varoilla kattamaan osan vuonna 1995 kertyneistä tappioista.
- (48) Selecon konkurssi tapahtui vuoden 1997 alussa. Yhtymän velat olivat noin 154 miljardia liiraa, josta 43 prosenttiin oli olemassa etuoikeutettuja vaateita. Ennen vuoden 1998 loppua toteutettiin ensimmäinen osittainen saatavien jako, jonka yhteydessä 40 miljardia Italian liiraa jaettiin seuraaville etuoikeutetuille velallisille: työntekijöille 28,2 miljardia, julkiselle Medio Credito -pankille 8,5 miljardia ja 1 miljardi korkoina sekä yksityiselle Banca Antoniana -pankille 1,1 miljardia liiraa.
- (49) Konkurssipesän pesänhoitaja pani vireille purkamismenettelyn sen toimenpiteen osalta, jonka yhteydessä Seleco oli lunastanut RELiltä jäljellä olleen 65,2 miljardin liiran velan 20 miljardilla liiralla. Lisäksi tuomioistuvin poisti etuoikeusaseman siltä 13 miljardin liiran velalta, jonka Friulia oli myöntänyt Seleccion. Friulia sai 1 miljardin liiran korvauksen lainan vakuutena olleiden Selecon neljän tavaramerkin menettämisestä.

IV TUEN ARVIOINTI

- (50) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa todetaan, että poikkeuksia lukuun ottamatta jäsenvaltion myöntämä tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (51) Komissio toteaa jäljempänä esitettävien syiden perusteella, että osa tämän menettelyn kohteena olevista toimenpiteistä on valtiontukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan nojalla. Kyseiset toimenpiteet on rahoitettu valtion varoin, mikä vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua siltä osin kuin toimenpiteet tuovat taloudellista etua vain tietyille yrityksille. Saamansa taloudellisen hyödyn ansiosta edunsaaja pystyi toimimaan markkinoilla keino-
- koisesti, ilman että sen tarvitsi maksaa huomattavaa osaa niistä kuluista, joita toiminta olisi normaalisti edellyttänyt. Kyseiset toimenpiteet vaikuttavat myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska tuensaajayrityksellä oli tytäryhtiöitä eri jäsenvaltioissa ja koska sen tuotanto oli tarkoitettu myös muiden ETA-maiden markkinoille.
- (52) Euroopan kulutuselektronikka-ala kääntyi vuonna 1992 kasvuvuosien jälkeen laskuun. Kulutus supistui näillä markkinoilla 4 miljardia ecua ja tuotanto 2,5 miljardia ecua. Kulutuselektronikka-alan työntekijämäärä väheni selvästi jyrkemmin kuin tehdasteollisuudessa, kun taas työvoimakustannukset nousivat enemmän kuin tuotantovuus olisi edellyttänyt (44 % yksikköä kohti, kun tuotannon kasvu oli 33 yksikköä kohti) (7).
- (53) Taloudellinen taantuma on hidastanut kasvua, kiristänyt kilpailua ja laskenut hintoja tuntuvasti. Tämä on luonut ylikapasiteettia markkinoille, koska hintojen aleneminen edisti kulutuselektronikkatuotteiden menekkiä. EU:n teollisuutta koskevassa yleiskatsauksessa "Panorama of EU Industry" vuodelta 1994 todetaan, että kulutuselektronikkatuotteiden kysyntä jakautui kahtia, yhtäältä korkealaatuisiin ja toisaalta heikkolaatuisiin tuotteisiin. Korkealaatuisten tuotteiden menestyksen taustalla olivat hinta, asiakaspalvelu ja jakeluverkon laatu, kun taas heikompilaatuisten tuotteiden markkinoihin vaikuttivat tuotemerkin kaupallisen maineen paraneminen ja jakeluverkoston laajeneminen supermarketteihin.
- (54) Vuosi 1993 oli Italian kulutuselektronikka-alalla toinen taantumavuosi (8) (-11,6 % myynnin arvon mukaan mitattuna). Markkinoiden romahtamiseen vaikuttivat samat syyt kuin yleensä Euroopan markkinoilla, mutta hinnat laskivat nopeammin kuin muissa EU:n jäsenvaltioissa. Italian markkinoilla toimineet Selecon kilpailijat investoivat selvästi voimakkaammin mainostamiseen ja tuotekehittelyyn, ja erät niistä (Thomson, Grundig ja Blaupunkt) toivat markkinoille jopa uusia tuotteita. Jakelu tapahtui lähinnä pienten liikkeiden välityksellä, mutta kuten muuallakin Euroopassa, pääasiallinen myyntiverkosto alkoi muodostua supermarketteista.
- (55) "Panorama of EU Industry" vuodelta 1994 toteaa, että seuraavia vuosia (1994—1997) koskevat näkymät olivat edelleen hyvin synkät. Toimijoiden lyhyen aikavälin tavoitteena oli alentaa hintoja, järjeistää tuotantoa, parantaa olemassa olevien tuotteiden laatua ja tuoda markkinoille uusia tuotteita. Pitkän aikavälin strategiassa tärkeimpänä pidettiin keskittymistä tutkimukseen ja kehitykseen.
- (56) Italian markkinoilla näkymät olivat samantyyppiset. "Euromonitorin" helmikuun 1994 numeron perusteella voitiin odottaa Italian talouden taantumaa jatkuvan koko vuoden 1994 ajan. Edelleen "Euromonitorin" helmikuun 1994 numeron perusteella Italian televisiotuotannon kasvunäkymät olivat määrällisesti arvioituna seuraavat:

(7) Lähde: "Panorama of EU Industry, '94", Eurostat.

(8) Lähde: "Euromonitor", helmikuu 1994. Italian televisio- ja videotuotteet.

Väritelevisiot	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Määrä	2 900	2 800 (- 3,45 %)	2 850 (+ 1,8 %)	2 900 (+ 1,7 %)	2 950 (+ 1,7 %)	3 000 (+ 1,7 %)
Hinta	1 723	1 505 (- 12,5 %)	1 522 (+ 1,2 %)	1 542 (+ 1,3 %)	1 542 (+ 1,3 %)	1 640 (+ 4 %)

- (57) Nyt tutkittavana olevaa tukea ei myönnetty komission hyväksymän tukijärjestelmän perusteella, minkä lisäksi se myönnettiin EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti ilman ennakkoilmoitusta. Kyseessä on näin ollen sääntöjenvastainen tuki. Sama koskee Friulian 13 miljardin liiran osuutta vuonna 1994 tapahtuneeseen Selecon pääomarakenteen vahvistamiseen, sillä vaikka tästä tuesta ilmoitettiin, se myönnettiin ennen kuin komissio oli antanut siitä lausuntonsa.
- (58) Koska kyseessä ovat julkiset varat, komission on tutkittava, ovatko julkiset viranomaiset noudattaneet tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimivan yksityisen sijoittajan periaatetta.
- (59) Valtion varoista myönnettävää pääomatukea koskevien yhteisön suuntaviivojen⁽⁹⁾ mukaan sitä, että julkiset viranomaiset hankkivat osakkuuden jonkin yrityksen pääomasta, ei yleensä pidetä valtiontukena, jos osakkuus hankitaan sellaisissa olosuhteissa, että myös tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimiva yksityinen sijoittaja olisi voinut hyväksyä ne (ks. kohta 3.2). Kyseisen periaatteen mukaisesti yrityksen taloudellista tilannetta ja sen kannattavuusnäkömiä tietyllä aikavälillä koskevan selvityksen perusteella voidaan päätellä, onko julkinen toimenpide valtiontukea vai ei.

IV.1 RELin luopuminen osasta saataviaan vuonna 1994

- (60) REL luopui vuonna 1994 osasta saataviaan Selecoon nähden (16,8 miljardista liirasta, kun saatavia oli kaikkiaan 82 mrd. liiraa), jotta yritys voisi jatkaa toimintaansa. Italian viranomaisten mukaan REL säilytti valtaosan saatavistaan periäkseen ne takaisin Selecon taloudellisen tilanteen parannuttua.
- (61) Komissio toteaa kuitenkin, että Selecon vuoden 1993 tilinpäätöksen mukaan yrityksen osakkaat, joista merkittävin oli REL, päättivät vuoden 1994 alussa asettaa yrityksen selvitystilaan tilikauden erittäin huonon tuloksen vuoksi. Tappiot olivat puolitoistakertaiset yrityksen osakepääomaan verrattuna. Kyseisestä tilinpäätöksestä käy edelleen ilmi, että päätöstä Selecon selvitystilaan asettamisesta ei kuitenkaan toteutettu, koska työntekijät vastustivat sitä, minkä jälkeen viranomaiset ja erityisesti pääministeri puuttuivat asiaan saadakseen osakkaat muuttamaan mieltään. Tämän seurauksena osakkaat luopuivat aiemmasta päätöksestään ja vahvistivat sen sijaan jälleen Selecon pääomarakennetta, ja REL kattoi yrityksen tappiot luopumalla osasta saataviaan (16,8 mrd. liiraa 82 miljardin liiran kokonaismäärästä).
- (62) Näin ollen komissio ei voi hyväksyä Italian viranomaisten väitettä, jonka mukaan REL toimi yrityksen selvitystilaan asettamisen estäessään kuten kuka tahansa yksityinen velkoja olisi toiminut suojatakseen suurimman osan saatavistaan. Vaikka osakkailla Italian lainsäädännön mukaan olikin oikeus välttää selvitystilaan asettaminen ja vahvistaa yrityksen pääomarakennetta kattamalla sen tappiot, on selvää, että ilman Italian viranomaisten poliittista väliintuloa ja sitä seurannutta RELin pakkotoimenpidettä muut osakkaat eivät olisi enää sijoittaneet yritykseen, jonka tulos oli ollut yli kymmenen vuoden ajan jatkuvasta valtiontuesta huolimatta negatiivinen (lukuun ottamatta erittäin vähäistä voittoa tilikausilla 1991 ja 1992). Selecon asettamista selvitystilaan koskevaa päätöstä, jonka tekivät vuonna 1994 kaikki osakkaat yhdessä, mukaan luettuna tuolloinen pääosakas REL (59 %), voidaan perustella ainoastaan sillä, että osakkaat, jotka parhaiten pystyivät arvioimaan yrityksensä tilannetta, olivat vakuuttuneita siitä, että sen toiminnan jatkaminen olisi koitunut niille paljon kalliimmaksi kuin sen lopullinen selvitystilaan asettaminen ja että yritys ei ollut kannattava ainakaan pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Etenkin REL, jonka oli tarkoitus luopua Selecon osakkuudesta tilikaudesta 1994 lähtien ja joka kyseisenä ajankohtana oli Selecon päävelkoja, olisi yrityksen selvitystilaan asettamisen myötä saanut varmistuksen sille, että se saisi takaisin suurimman osan saatavistaan.

⁽⁹⁾ EU-tiedote 9-1984.

- (63) Edellä esitetyn perusteella voidaan päätellä, että sekä toimenpide, jonka REL toteutti vuonna 1994 alkuperäisestä suunnitelmastaan poiketen ja jonka yhteydessä se luopui osasta saataviaan (16,8 mrd. liiraa 82 miljardin liiran kokonaisuudesta), sekä vuonna 1996 toteutettu toimenpide, jonka yhteydessä Seleco lunasti RELiltä jäljellä olleen 65,2 miljardin liiran velkansa 20 miljardilla liiralla, olivat välitöntä seurausta poliittisten tahojen puuttumisesta asiaan vuonna 1994 ja että niiden tarkoituksena oli välttää hinnalla millä hyvänsä Selecon joutuminen selvitystilaan. Näin ollen se, että REL suostui vuonna 1994 luopumaan 16,8 miljardin liiran saatavistaan ja odottamaan jäljelle jäävää osuutta vuoteen 2015, vastaa luopumista koko määrästä (82 mrd. liiraa) ja muodostaa näin vastaavansuuruisen tuen. Sen lisäksi, että RELin toiminta ei ole ns. yksityisen sijoittajan periaatteen mukaista, sitä on valtion varoista myönnettävää pääomatukea koskevien yhteisön suuntaviivojen nojalla (ks. 3.3 kohta) pidettävä ensisijaisesti valtiontukena, koska Selecon taloudellinen tilanne ja velkaantumistaso olivat sellaiset, etteivät sen muut (yksityiset ja julkiset) osakkaat olleet enää valmiita sijoittamaan siihen. Edellä mainittuun päätelmään ei vaikuta muiden osakkaiden (joista 37 % yksityisiä) päätös osallistua yrityksen pääomarakenteen vahvistamiseen sen jälkeen kun REL olisi kattanut sen tappiot, vaikka tämä velvollisuus koski myös muita osakkaita⁽¹⁰⁾. Komissio katsoo, että Selecon pääomarakennetta ei olisi vahvistettu vuonna 1994, ellei REL olisi ensin luvannut kattaa kaikkia yrityksen tappioita luopumalla osasta saataviaan. Tämä vastasi käytännössä luopumista kaikista kyseisistä saatavista, koska oli erittäin todennäköistä, että yhtiö joutuisi pian lopulliseen selvitystilaan, mikä toteutuikin kolme vuotta myöhemmin. Komission perusteluja tukee lisäksi se, että REL yritti vuonna 1996 saada takaisin osan jäljellä olleista saatavistaan (20 mrd. liiraa kaikkiaan 65,2 miljardista liirasta), mutta konkurssipesän hoitaja pani vireille tätä toimenpidettä koskevan purkamismenetelyn 16 päivänä maaliskuuta 1992 annetun asetuksen nro 267⁽¹¹⁾ (jäljempänä 'konkurssilaki') 67 artiklan nojalla sillä perusteella, että RELin oli täytynyt sopimusta tehdessään tietää Selecon olevan maksukyvytön.

IV.2 Luoton muuttaminen Selecon osakkeiksi ja Friulian vuonna 1994 myöntämä pääoma

- (64) Vuonna 1994 toteutetun Selecon pääomarakenteen vahvistamisen yhteydessä Friulia muutti osakkeiksi 6 miljardin liiran luoton, jonka se oli myöntänyt viideksi vuodeksi 9,55 prosentin korolla, ja myönsi lisäksi muita varoja 7 miljardin liiran arvosta. Näiden toimenpiteiden ansiosta Friulian osakkuus Selecossa kasvoi 28,8 prosenttiin osakepääomasta, kun se aiemmin oli ollut vain 3,7 prosenttia. Italian viranomaiset perustelevat tätä toimenpidettä yksityisen sijoittajan periaatteella. Italian viranomaisten mukaan Friulian toiminnan taustalla oli halu turvata luoton takaisinmaksu, sillä toisin kuin RELin saatavat, Friulian luoton oli taannut 3 miljardiin liiraan asti (yksityinen) Friuladriapankki, jolla puolestaan oli Selecon antama 2 miljardin liiran takaus. Toisaalta Friulia oli vakuuttunut sijoituksensa kannattavuudesta riippumattoman asiantuntijan suorittaman arvion perusteella, joka koski vuosiksi 1993—1996 tehtyä rakenneuudistus suunnitelmaa. Italian viranomaisten mukaan Friulian toiminta oli näin ollen johdonmukaista, koska yksityinen osakas oli jälleen valmis sijoittamaan Selecoon 19 miljardia liiraa.
- (65) Komissio puolestaan toteaa, että sen aiempia päätelmiä, joiden mukaan RELin osittaista luopumista saatavistaan Selecoon nähden on pidettävä valtiontukena, voidaan soveltaa myös Friulian toimenpiteeseen. Friulia oli yksi niistä Selecon osakkaista, jotka vuoden 1993 vuosikertomuksen mukaan päättivät asettaa yrityksen selvitystilaan. Toisaalta Friulia oli myös Selecon velkoja, mutta toisin kuin RELin tapauksessa, suurimmalla osalla sen saatavista, joiden määrä oli vain kymmenesosa RELin saatavista, oli takaus. Jos Seleco olisi asetettu selvitystilaan, Friulia olisi saanut takaisin suhteellisesti suuremman osan saatavistaan kuin REL. Komissio ei siis voi hyväksyä väitettä, jonka mukaan kyseessä oli olemassaolevan saatavan pelastaminen.
- (66) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa komission päätöksessä todetaan, Friulian osakkuuden oli määrä olla vain väliaikainen. Lisäksi hinta, jonka Friulia maksoi osakkeista, oli sovittu Sofinin kanssa, eikä siihen Italian viranomaisten mukaan vaikuttanut osakkeiden arvon muuttuminen eikä Friulian hankkimien osakkeiden määrä. Sovitun korvauksen määrä oli yhtä kuin Friulian maksama ostohinta, jonka nykyarvo oli laskettu kertomalla se 75 prosentilla valtiovarainministeriön viitekoron keskiarvosta ja yhdellä prosenttiyksiköllä korotettuna. Valtion varoista myönnettävää pääomatukea koskevien yhteisön suuntaviivojen 3.3 kohdan mukaan valtion väliaikainen osakkuus, jonka kesto ja

⁽¹⁰⁾ Tästä voitaisiin päätellä, että RELin toimenpide merkitsi tuen myöntämistä muille Selecon osakkaalle; tuen määrä vastaisi tällöin niille kuuluvaa osuutta tappioiden kattamisesta. Komissio pitää tätä vaikutusta kuitenkin epäsuorana, vähäpätöisenä ja joka tapauksessa mitättömänä verrattuna Seleccion suunnattuun suoraan ja valikoivaan tukeen.

⁽¹¹⁾ Italian virallinen lehti 6.4.1992, nro 81.

luovutushinta on määritelty etukäteen siten, että sijoittajalle kertyvä tuotto on selvästi alempi kuin korvaus, jonka se olisi voinut saada toteuttamalla samanpituisen sijoituksen pääomamarkkinoilla, on valtiontukea. Italian viranomaiset eivät ole käsillä olevan menettelyn yhteydessä missään vaiheessa väittäneet eivätkä osoittaneet, että Friulian osakkuudesta maksettu korvaus olisi ollut suurempi tai yhtä suuri kuin korvaus, jonka se olisi voinut saada toteuttamalla samanpituisen sijoituksen pääomamarkkinoilla. Näin ollen kyseinen osakkuus on valtiontukea.

IV.2.1 **Komission arvio Friulian tilaamasta selvityksestä ja Selecon rakenneuudistussuunnitelmasta vuosiksi 1993—1996**

- (67) Komissio katsoo jo osoittaneensa, että Friulian osallistuminen Selecon pääomarakenteen vahvistamiseen vuonna 1994 ei tapahtunut yksityisen sijoittajan periaatteen mukaisesti. Sen on kuitenkin vielä tarkasteltava Italian viranomaisten väitettä, jonka mukaan Friulia oli vakuuttunut sijoituksen kannattavuudesta minkä tahansa yksityisen sijoittajan tavoin. Friulia oli näet tilannut Selecon rakenneuudistussuunnitelmaa koskevan selvityksen ja oli päättänyt osallistua yrityksen pääomarakenteen vahvistamiseen sen kannattavuutta koskevan arvion perusteella.
- (68) Vuosia 1993—1996 koskeva rakenneuudistussuunnitelma oli toinen yrityksessä laadittu tällainen suunnitelma sitten 1990-luvun alun. Ensimmäinen suunnitelma koski vuosia 1990—1993, ja sen mukaan yrityksen tulos olisi selvästi voitollinen vuonna 1993. Toinen rakenneuudistussuunnitelma perustui 45 miljardin liiran suuruiseen pääomarakenteen vahvistamiseen, ja siinä ennustettiin kannattavuuden palaavan vuodesta 1995 lähtien eli sen jälkeen kun jäljellä olevat rakenneuudistuksesta aiheutuvat menot olisi katettu tilikaudella 1994. Tämän suunnitelman päätavoitteita olivat tuotantoprosessin keskittäminen, menojen vähentäminen, henkilöstön uudelleenjärjestely ja supistaminen sekä investoinnit tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Suunnitelman sisältönä oli pääpiirteittäin väritelevisioiden tuotannon vähentäminen 20 prosentilla, salauksenpurkulaitteiden tuotannon lisääminen 75 prosentilla (ne oli tarkoitus myydä muilla Euroopan markkinoilla) ja monitorien ja videoprojektorien tuotannon lisääminen 33 prosentilla (ne oli tarkoitus myydä Euroopan ulkopuolelle, mm. Yhdysvaltoihin ja Kiinaan). Lisäksi tarkoituksena oli vähentää Pordenonen tehtailta 267 työntekijää.
- (69) Friulian pyynnöstä Selecon rakenneuudistussuunnitelmaa arvioi riippumaton asiantuntija (KPMG Peat Marwick Corporate Finance), jonka päätelmien mukaan suunnitelma oli liian kunnianhimoisen sekä yrityksen taloudellisen tilanteen että perustana käytettyjen oletusten osalta.
- (70) Selvityksestä käy myös ilmi, että Selecon kaupallisessa, taloudellisessa ja rahoituksellisessa rakenteessa oli huomattavia heikkouksia. Erityisesti henkilöstörakenne oli vinoutunut, kun otetaan huomioon, että kyseessä on käsityövaltainen ala: johtohenkilöitä oli liikaa suhteessa työntekijöihin, mikä johtui lähinnä yhtymän monimutkaisesta rakenteesta (10 toimivaa ja kuusi selvitystilassa olevaa tytäryritystä).
- (71) Yritys ei kyennyt hyödyntämään tutkimus- ja kehittämistoiminnan alalla tekemiään aloitteita käytännössä, vaikka tämä on toiminnan jatkuvuuden kannalta keskeinen edellytys. Yritys ei esimerkiksi ollut onnistunut kahteen vuoteen toteuttamaan uutta television kehystä, vaikka kyseistä tuotteen osaa olisi pitänyt ehdottomasti uudistaa säännöllisesti. Selvityksessä mainitaan erikseen, että Seleccion ei ollut minkäänlaista strategiaa uusien tuotteiden suunnittelua ja markkinointia varten. Lisäksi yritys oli täysin riippuvainen alan muista suurista tuottajista, joilta se sai tuotteidensa peruskomponentit. Tämä altisti sen sekä tuotannon että rahoituksen vaihteluille.
- (72) Selvitys osoittaa, että RELin vaikutus yhtymän rahoitukseen oli huomattava erityisesti vuodesta 1991 (52 % rahoituksesta perustui RELin myöntämiin luottoihin) aina vuoteen 1993 (42 %). RELin myöntämälle rahoitukselle oli ominaista erittäin alhaiset, selvästi markkinakorkoja alemmat kustannukset. Voidaan siis kysyä, mitä Seleccionille olisi tapahtunut, jos REL olisi todella sanoutunut irti siitä, ja missä määrin yritys olisi voinut hankkia rahoitusta tavanomaisilta pääomamarkkinoilta.

- (73) Rakenneuudistussuunnitelman perustana olevissa oletuksissa ei otettu huomioon yhtymän heikkoja kohtia. Suunnitelmassa edellytettiin erityisesti tuotantokustannusten alentamista, mikä puolestaan edellyttää työvoimakustannusten vähentämistä. Selvityksessä todetaan, että Seleco oli alentanut työvoimakustannuksia vuoden 1993 lopussa turvautumalla *cassa integrazione* -tukirahastoon. Rakenneuudistussuunnitelman mukaan tarkoituksena oli turvautua tulevaisuudessa samaan strategiaan (ns. solidaarisuusopimuksiin). Tällaiset suunnitelmat eivät olleet realistisia, koska Selecossa pidettiin varmana, että sopimukset tehtäisiin kansallisella tasolla, mikä taas selvityksen mukaan oli erittäin epätodennäköistä.
- (74) Yhtymän strategia perustui aiempien vuosien huonojen tulosten vuoksi heikentyneen imagon parantamiseen. Nämä investoinnit olivat luonteeltaan strategisia, sillä jakeluverkoston painottaminen supermarketteihin ei parantanut kuluttajien mielikuvaa tuotteista. Nämä olivat näet aina osoittaneet arvostavansa erikoisliikkeistä saamaansa laadukasta asiakaspalvelua. Tutkimuksen mukaan olisi sen sijaan pitänyt panostaa voimakkaasti mainostamiseen, mistä ei kuitenkaan olisi ollut odotettavissa välittömiä tuloksia.
- (75) Rakenneuudistussuunnitelman menestyminen riippui siis yritykseen sidottujen varojen määrästä ja sellaisista ulkoisista tekijöistä, joihin yrityksellä ei ollut minkäänlaista vaikutusvaltaa, kuten supermarkettien suuresta vaikutusvallasta sopimuspuolina ja ns. solidaarisuusopimusten soveltamisesta.
- (76) Päätelmänä voidaan todeta, että selvityksen mukaan:
- ennusteet, joiden mukaan myynnin määrä vähenisi huomattavasti, kun hinnat nousisivat 8 prosentilla vuoden 1994 jälkipuoliskon alusta, olivat vailla perustaa
  - Seleco ei voinut mainostaa tuotteitaan "korkean teknologian ja laadun" avulla
  - hintojen nousua koskevassa oletuksessa ei otettu huomioon sitä, että supermarkettien vaikutusvalta sopimuspuolina kavensi entisestään Selecon voittomarginaalia, joka oli aina ollut sen heikko kohta. Koska Selecon tuotteet asettuivat hintahaitarin keskivaiheille, yritys ei ollut koskaan voinut saada voittoa sen enempää hintamarginaalin (liian korkeat hinnat) kuin suurien myyntilukujenkaan (liian pieni markkinaosuus) perusteella.
  - Selecon ainoa todella kannattava tuotantosuunta oli ammattikäyttöön tarkoitettujen laitteiden, joiden osalta ennustettiin 21 prosentin kasvua vuonna 1995, mutta sen kehitys oli vaarassa hidastua yhtymän yleisen rahoituskriisin vuoksi.
- (77) Komissio toteaa, että Selecon strategia ei soveltunut yrityksen tilanteeseen. Vuonna 1994 yrityksen olisi pitänyt keskittyä tuotevalikoiman jompaankumpaan päähän, joko hyvin kalliisiin tai hyvin huokeisiin tuotteisiin, ja valita tuotteen kannalta soveltuvin jakeluverkosto. Sen sijaan Seleco, jonka tuotteet sijoittuivat hintahaitarin keskivaiheille tai sen alapuolelle, pyrki kilpailemaan supermarketissa markkinoiden kärkipäähän sijoittuvien tuotteiden kanssa. Tämä ei ollut markkinalogiikan mukaista, sillä Selecon tuotteet eivät erottuneet kilpailijoiden tuotteista eikä niiden juuri voitu odottaa houkuttelevan kuluttajia, kun niitä ei tuotu esille samalla tavoin kuin erikoisliikkeissä.
- (78) Selecon strategia perustui hintojen kehityksen osalta väärin oletuksiin. Kaikki selvitykset, Friulian tilaama mukaan luettuna, ovat yhtä mieltä siitä, että edellä kuvatun kaltainen kasvu on mahdotonta, ja osoittavat sen sijaan, että hinnat olisivat edelleen laskeneet vuoden loppuun asti ja lähteneet vasta sitten uudelleen nousuun, minkä jälkeen ne olisivat lopulta saavuttaneet hieman suunnitelmassa odotettua alemman tason (2 %). Jotta rakenneuudistuksen jäljellä olevat kustannukset olisi voitu kattaa tilikaudella 1994, kuten suunnitelmassa edellytettiin, olisi liikevaihdon pitänyt kasvaa huomasti, mikä ei ollut todennäköistä, kun otetaan huomioon Selecon menneisyys sekä sen ja asianomaisten markkinoiden tulevaisuudennäkömyt.
- (79) Edellä esitetystä käy ilmi, että vaikka Seleco olisi pystynyt toteuttamaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden, siihen olisi kulunut paljon ennakoitua enemmän aikaa. Yrityksen tuloksia koskevien ennusteiden perusteella olisi osakkailta lisäksi tarvittu lisävaroja. Mitkään seikat eivät osoita (eivätkä Italian viranomaiset ole sitä väittäneetkään), että Seleccion olisi ollut käytettävissään varat, joiden avulla se olisi voinut huolehtia toimintansa jatkumisesta rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisen ajan. Myöskään Friulian tilaamassa selvityksessä ei käsitellä tätä näkökohtaa.
- (80) Sama koskee myös tilinpäätöstä koskevia ennusteita, ottaen huomioon että yrityksen toimintasuunnitelma perustui epärealistisiin oletuksiin ja riittämättömiin strategioihin.

- (81) Komissio toteaa, että Friulian tilaama selvitys on asianmukainen ja järkevä ja että asiantuntijan esittämät arviot yrityksen kannattavuudesta ovat rakenneuudistussuunnitelman sekä markkinaolosuhteiden ja -ennusteiden perusteella oikeat. Myös komission omat tutkimukset tukevat selvityksen oikeellisuutta.
- (82) Myös yrityksen kehitys kahden seuraavan vuoden aikana osoittaa arvion oikeaksi. Selecon valmistamista väritelevisioista ja salauksenpurkulaitteista jäi myymättä yli puolet, ja kasvua tapahtui ainoastaan monitorien ja videoprojektorien alalla.
- (83) Tällä perusteella komissio toteaa, että Friulia ei voinut odottaa sijoituksestaan sellaista tuottoa, jonka myös tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimiva yksityinen sijoittaja olisi voinut hyväksyä. Näin ollen Friulian Selecolle antama pääomanlisäys, 13 miljardia Italian liiraa, on kokonaisuudessaan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

IV.3 Julkisten pankkien vuonna 1994 toteuttama toimenpide

- (84) Pääosin yksityisistä pankeista muodostuva yhteenliittymä osallistui Selecon pääomarakenteen vahvistamiseen 10,5 miljardilla liiralla. Kyseisten pankkien ja Selecon vanhojen osakkaiden välisessä sopimuspöytäkirjassa todetaan selkeästi, että pankkien toimenpide vain täydensi muita toimenpiteitä. Pankit olivat suostuneet yhtymään Selecon osakkaiksi vasta saatuaan Selecon vanhoilta osakkailta (REL, Sofin ja Friulia) sitovan lupauksen siitä, että REL kattaisi edellisen tilikauden tappiot ja että muut osakkaat osallistuisivat tähän 35 miljardilla liiralla. Lisäksi pankit suostuivat neuvottelemaan uudelleen Selecon velkojen takaisinmaksua koskevat ehdot suhteessa niiden määrään.
- (85) Koska eri julkiset ja yksityiset pankit allekirjoittivat Selecon pääoman korotuksen suhteessa niiden Selecolle antamiin luottoihin (joiden yhteismäärä oli 162 mrd. liiraa eli noin 40 % yrityksen kaikista veloista 31.12.1993), komissio päättää, että pankkien toteuttama toimenpide oli välttämätön ja että sen tarkoituksena oli ennen muuta pelastaa kyseiset saatavat. Pankkien toteuttama toimenpide ei kuitenkaan sisälly EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

IV.4 Jäljellä olevan velan lunastaminen RELiltä vuonna 1996

- (86) Vuonna 1996 Seleco lunasti RELiltä jäljellä olevan 65,2 miljardin liiran velkansa 20 miljardilla liiralla.
- (87) Jos tätä toimenpidettä tarkasteltaisiin erillisenä, voitaisiin päätellä, että Selecon saama hyöty olisi yhtä suuri kuin erotus luoton nykyarvon laskemiseen valitun korkoprosentin (19 %) ja sen korkoprosentin välillä, jonka yksityinen sijoittaja olisi valinnut. Kuten menettelyn aloittamista koskevassa komission päätöksessä todetaan, edellisessä prosenttiluvussa otetaan riski huomioon kahdesti, kun taas jälkimmäinen on todellinen markkinakorko korotettuna kohtuullisella riskipreemiolla. Tämän päätöksen IV.1 kohdassa esitetyistä syistä komissio kuitenkin katsoo, että kyseinen toimenpide on vain jatkoa ensimmäiselle ja yhtä lailla yhteensovittamaton yksityisen sijoittajan periaatteen kanssa.
- (88) Komissio toteaa, että jäljellä olevan (65,2 mrd liiran) luoton erääntymisajankohta (vuosi 2015) ja sen lunastamisajankohta, noin kymmenen kuukautta ennen Selecon konkurssia, johtivat joka tapauksessa siihen, että konkurssipesän hoitajat panivat vireille tätä toimenpidettä koskevan purkamismenettelyn (konkurssilain 67 artiklan nojalla), koska he katsoivat, ettei REL, joka oli ollut Selecon osakas vuodesta 1994, voinut olla tietämätön yrityksen maksukyvyttömyydestä.
- (89) Näiden ja edellä IV.1 kohdassa esitettyjen seikkojen perusteella kaikkia RELin myöntämiä luottoja (joita ei ole saatu takaisin tai joiden käsittely on vielä kesken, *sub judice*), on pidettävä EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena.

IV.5 Friulian vuonna 1996 myöntämä vaihtovelkakirjalaina

- (90) Lainan määrä oli 12 miljardia liiraa, ja se myönnettiin viideksi vuodeksi 7 prosentin vuosikorolla. Lainan vakuutena Friulia sai Selecon neljä tavaramerkkiä. Italian viranomaiset väittävät, että Friulia toimi yksityisen sijoittajan periaatteen mukaisesti, koska pääosin yksityisistä pankeista muodostuva yhteenliittymä oli myöntänyt Seleccion luultavasti samana vuonna — viranomaiset eivät ole missään vaiheessa täsmentäneet, milloin pankkien toimenpide toteutettiin — 12 miljardin liiran joukkovelkakirjalainan 5 prosentin korolla.
- (91) Komission mielestä Friulian toimintaa ei voida verrata pankkien toimintaan. Ensinnäkin Selecon obligaatioita ostaneet pankit poikkesivat aluekehityksestä vastaavasta Friulia-yrityksestä siinä, että ne olivat myöntäneet Seleccion 20,5 miljardin liiran edestä luottoa, josta vain pienellä osalla oli takaus. Friulialla sen sijaan ei ollut Seleccion saatavia. Toiseksi myös luotot ovat erityyppisiä (eivätkä Italian viranomaiset ole muuta väittäneetkään): pankit myönsivät Seleccion joukkovelkakirjalainan ja Friulia vaihtovelkakirjalainan. Tältä osin komissio toteaa, että Italian lainsäädännön mukaan konkurssiin joutuneen yrityksen selvitystilamenettelyssä täytetään joukkovelkakirjalainan myöntäjien velkojen vaateet ennen sellaisten velkojen vaateita, joiden myöntäjälle luotolle ei ole annettu takausta. Toisaalta, vaikka Friulia olisikin saanut luotolleen takauksen, se olisi mitätöity oikeuden päätöksellä, sillä kuten konkurssilain 67 artiklassa säädetään, on voitu osoittaa, että Friulia tiesi Selecon maksukyvyttömyydestä jo vuotta ennen sen konkurssia. Toisin kuin Friulia, pankit toteuttivat kyseiset toimenpiteet turvatakseen omat saatavansa ja vasta sen jälkeen kun REL ja Friulia olivat toteuttaneet Selecon hyväksi huomattavasti laajempia (60,5 mrd. liiraa vastaan 12 mrd. liiraa) julkisia toimenpiteitä.
- (92) Komissio epäilee lisäksi takauksien asianmukaisuutta. Kuten Friulian vuonna 1994 tilaamista selvityksestä (ks. IV.2.1) käy ilmi, Selecon yrityskuva oli huonontunut siihen pisteeseen, että sitä olisi voitu pitkällä aikavälillä parantaa ainoastaan tekemällä erittäin huomattavia investointeja mainostamiseen. Selecon tavaramerkkien vähäistä markkina-arvoa osoittaa, että tavaramerkeistä kolme (eli muut paitsi Elbe) myytiin yrityksen selvitystilamenettelyn yhteydessä vain hieman yli miljardilla liiralla. Vaikka komissio ei voikaan perustaa päätelmiään jälkikäteisarviointeihin, se toteaa kuitenkin, että vaikka tavaramerkkien kirjanpitoarvo epäilemättä onkin huomattavasti tätä korkeampi, niiden todellinen arvo näyttäisi olevan 12 miljardin liiran luottoa selvästi vähäisempi. Luoton korkoa määritettäessä olisi näin ollen pitänyt ottaa huomioon paitsi Selecon epävarma taloudellinen tilanne (riskipremio) myös se, ettei yrityksellä todellisuudessa ollut antaa sille riittäviä vakuuksia.
- (93) Lisäksi komissio huomauttaa, että Italian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella kyseisenä ajankohtana sovellettu markkinakorko olisi ollut Friulian myöntämän Tuoton osalta 13—14 prosenttia. Kun Seleco vuonna 1996 lunasti RELiltä jäljellä olevan velan, velkasumman nykyarvon laskemiseen käytetty 19 prosentin korko muodostui Italian viranomaisten mukaan siten, että pohjaksi otettiin 13—14 prosentin peruskorko, joka vastasi pankkien vuonna 1996 asianmukaista vakuutti vastaan myönnettyyn keskipitkän aikavälin rahoitukseen soveltamaa korkoa korotettuna yrityksen taloudelliseen tilanteeseen perustuvalla 5—7 prosenttiyksikön riskipreemiolla. Tämän perusteella komissio päättelee, että Friulian käyttämä korko ei vastannut markkinakorkoa.
- (94) Komissio toteaa lisäksi, että Friulia ei ole toiminut yksityisen sijoittajan periaatteen mukaisesti. Jo se, että Friulian myöntämän luoton vakuus mitätöitiin oikeuden päätöksellä, osoittaa, että Friulia oli luottoa myöntäessään täysin tietoinen Selecon taloudellisesta tilanteesta ja siis siitä, ettei sen sijoitus voisi olla kannattava. Lisäksi komissio toteaa, että kyseistä luottoa myöntäessään Friulia ei Selecon osakkaana voinut olla tietämättä, että Selecon ainoat kannattavat toiminnot oli jo kuukautta aikaisemmin siirretty Multimediaan. Toisaalta Friulia osti kolme kuukautta edellä mainitun luoton myöntämisen jälkeen kolmanneksen Multimedian osakkeista.
- (95) Tästä seuraa, että yksityinen sijoittaja ei olisi missään tapauksessa myöntänyt kyseistä luottoa, ja että luoton koko määrä, 12 miljardia Italian liiraa, on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

IV.6 Pankkien yhteenliittymän vuonna 1996 myöntämä joukkovelkakirjalaina

- (96) Lähinnä yksityisistä pankeista (71 %) muodostuva yhteenliittymä myönsi Selecolle vuonna 1996 vaihdettavan joukkovelkakirjalainan 5 prosentin korolla. Koska kyseessä olivat pääosin yksityiset pankit, joiden toiminta ei kuulu EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ja koska vähemmistönä olleet julkiset pankit sovelsivat samoja edellytyksiä kuin yhteenliittymän yksityiset pankit, komissio katsoo, että pankkien toimenpide ei kuulu EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Komissio toteaa kuitenkin, että yhteenliittymään osallistuneilla pankeilla oli Selecon mennessä konkurssiin saatavia Selecolta yhteensä 20,5 miljardin liiran edestä, jolloin voidaan katsoa, että niiden oli ollut pakko toteuttaa edellä mainittu toimenpide ja että sen päätarkoituksena oli ollut pelastaa nämä saatavat.

IV.7 Friulian ja Italtelin investoinnit Multimediaan

- (97) Kun otetaan huomioon olosuhteet, joissa Multimedia perustettiin, Italtelin ja Friulian sijoitukset Multimedian osakkuuteen eivät sinänsä sisällä EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea; mainittakoon, että Italtelin oli saatava sijoitukseen yksityisen osakkeenomistajansa Siemensin suostumus. Itse asiassa kyseessä oli osakkuus yrityksessä, jonka oli määrä toimia erityisen dynaamisella ja tuottoisalla alalla, kuten tämän päätöksen kohdassa II.1.3 esitetään.

V TUEN SOVELTUVUUS YHTEISMARKKINOILLE

- (98) RELin ja Friulian vuonna 1994 ja 1996 myöntämää tukea ei voida pitää yhteismarkkinoille soveltuvana EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten nojalla, koska ne eivät ole yksittäisille kuluttajille myönnettävää sosiaalista tukea eikä niitä ole tarkoitettu korvaamaan luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamia vahinkoja. Tukiin ei voida soveltaa myöskään 87 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua poikkeusta eikä 87 artiklan 3 kohdan a, b ja d alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia. Tuensaaja ei ole sijoittunut alueelle, jolle voidaan myöntää tukea 87 artiklan 3 kohdan a tai c alakohdassa tarkoitettujen poikkeusten nojalla. Tukea ei ole tarkoitettu Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen eikä myöskään kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen.
- (99) Komission tarvitsee siis enää vain tutkia, voidaanko kyseisiin tukiin soveltaa 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua poikkeusta ja erityisesti se, voidaanko tukia pitää vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävänä valtiontukena. Taloudellisten vaikeuksien perusteella Selecoa on pidettävä vaikeuksissa olevana yrityksenä.
- (100) Jotta komissio voisi hyväksyä rakenneuudistukseen tarkoitettua tukea, on osoitettava, että vaikeuksissa oleva tuensaajayritys täyttää asianomaisissa yhteisön suuntaviivoissa asetetut edellytykset (ks. tämän päätöksen 34 kohta). Lisäksi yritystä varten on täytynyt laatia rakenneuudistussuunnitelma, joka täyttää edellä mainittujen suuntaviivojen 3.2.2 kohdassa säädetyt yleiset edellytykset. Ennen kaikkea komission pitäisi vakuuttua siitä, että Selecola oli vuonna 1994 todelliset mahdollisuudet pelastaa taloudellinen kannattavuutensa ja että rakenneuudistussuunnitelma perustui realistisiin oletuksiin. Toiseksi komission täytyy varmistua siitä, että tuki ei ole väärinä kilpailua ja että sen määrä on suhteessa rakenneuudistuksen kustannuksiin ja siitä saatavaan hyötyyn.
- (101) Asiaa koskevien yhteisön suuntaviivojen mukaan vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka ei pysty pysäyttämään tappiollista kehitystä joko omilla tai osakkailta saaduilla varoilla. Yrityksen taloudelliset vaikeudet johtuvat yleensä aiempien vuosien tappiollisista tuloksista ja kehnoista tulevaisuudennäkymistä. Tyypillisiä oireita ovat kannattavuuden heikkeneminen tai tappioiden lisääntyminen, liikevaihdon supistuminen ja lisääntyvä velkaantuminen. Kuten tämän päätöksen II kohdassa todetaan, Selecoa voidaan pitää asiaa koskevissa yhteisön suuntaviivoissa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä.

- (102) Edellä IV.2.2 kohdassa esitetyistä syistä komissio katsoo, että Selecon rakenneuudistussuunnitelma perustui epärealistisiin oletuksiin ja yrityksen markkina-aseman kannalta epäasianmukaiseen ja epäjohtonmukaiseen liikkeenjohtostrategiaan. Tulevia toimintaedellytyksiä koskevat ennusteet perustuivat suurelta osin yrityksen ulkopuolisiin tekijöihin, joihin se ei voinut vaikuttaa millään tavoin. Vaikka osa Selecon toimialoista oli kasvavia (ammattikäyttöön tarkoitettut laitteet ja videonauhurit), yritys keskitti toimintansa sille ainoalle sektorille, jolla markkinat ovat jo täyttyneet eli väritelevisioiden valmistukseen.
- (103) Koska Selecon tapauksessa ei ole noudatettu asiaa koskevissa yhteisön suuntaviivoissa mainittua edellytystä taloudellisen kannattavuuden palauttamisesta, on muiden kriteerien täyttymistä tarpeetonta tutkia. Komissio esittää kuitenkin eräitä niihin liittyviä huomautuksia.
- (104) Jotta rakenneuudistukseen tarkoitettua tukea voitaisiin pitää yhteismarkkinoille soveltuvana, edellytetään toimenpiteitä, joiden avulla tuen kilpailijoille aiheuttamia epäsuotuisia vaikutuksia lievennetään mahdollisimman paljon. Seleo sai valtiontukea noin kymmenen vuoden ajan ilman että tuki sanottavasti paransi sen tilannetta. Koska Seleo oli riippuvainen julkisesta tuesta, komissio varoitti Italian viranomaisia myöntämästä Selecolle enempää tukea. Komissio varoitti Italian viranomaisia 20 päivänä toukokuuta 1992 tekemässään päätöksessä, että se suhtautuisi kaikkiin uusiin tukiin kielteisesti. Italian viranomaiset eivät kuitenkaan noudattaneet tätä määräystä.
- (105) Asiaa koskevien yhteisön suuntaviivojen mukaan tuen määrä ja intensiteetti on rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä rakenneuudistuksen toteuttamiseksi. Lisäksi tuen määrän ja intensiteetin on oltava suhteessa yhteisön tasolla saavutettuihin etuihin. Tämän vuoksi tuensaajien on yleensä osallistuttava rakenneuudistussuunnitelman toteuttamiseen huomattavalla määrällä omaa tai tavanomaisin markkinaehdoin hankittua ulkopuolista rahoitusta. Tutkittavana olevassa tapauksessa pääomarakenteen vahvistamiseen vuonna 1994 käytetyistä varoista 49 prosenttia oli lähtöisin yksityiseltä ja 51 prosenttia julkiselta sektorilta. Ilman julkista rahoitusta yksityinen osakkeenomistaja ei olisi hyväksynyt yrityksen uutta pääomarakenteen vahvistamista, koska osakkaat olivat jo päättäneet, että paras ratkaisu olisi ollut Selecon asettaminen selvitystilaan.
- (106) Sen jälkeen kun rakenneuudistussuunnitelma epäonnistui, mikä oli IV.2 kohdassa esitetyistä syistä odotettua, yritys saattoi jatkaa toimintaansa ainoastaan uuden pääomanlisäyksen avulla. Näin tehtiinkin vuonna 1996 yrityksen toisen pääomarakenteen vahvistamisen ja taloudellisen saneerausyhteydessä. Tällä kertaa yritys sai lisävaroja yksityiseltä sektorilta 30,8 miljardia liiraa ja julkiselta sektorilta 60,5 miljardia liiraa. Vuosina 1994 ja 1996 toteutettujen pääomarakenteen vahvistamisten tuloksena julkisten varojen osuus Selecon osakepääomasta oli 55,4 prosenttia ja yksityisten varojen osuus 44,6 prosenttia.
- (107) Vaikka varat ensimmäisen toimenpiteen toteuttamiseen saatiinkin valtaosaksi yksityisiltä sijoittajilta, komissio katsoo, että näiden osuus muodostaa enemmistön vain teoriassa. Edellä IV.1 ja IV.4 kohdassa esitettyjen syiden perusteella voidaan katsoa, että tapa, jolla REL hoiti Selecolle myöntämänsä 82 miljardin liiran luoton takaisinperinnän, merkitsi käytännössä luopumista lähes koko summasta jo vuonna 1994. Käsitystä, jonka mukaan vuonna 1994 toteutettu toimenpide oli todellisuudessa ennen muuta julkinen, tukevat ne tämän päätöksen II.1.1 kohdassa esitetyt seikat, joiden mukaan kaikki Selecon osakkaat, sekä julkiset että yksityiset, olivat tuolloin valmiit asettamaan yrityksen selvitystilaan ja peruivat tämän päätöksen vain Italian viranomaisten väliintulon vuoksi. Myös yrityksen taloudellisen tilanteen kehitys vuonna 1994 (tappiot 41,6 mrd. liiraa) ja vuonna 1995 (tappiot 64,2 mrd. liiraa) osoittaa, että yrityksen asettaminen selvitystilaan olisi ollut vuonna 1994 ainoa oikea ratkaisu. Toisen pääomarakenteen vahvistamisen / rahoituksen yhteydessä julkisten varojen osuus oli 60 prosenttia kaikista sijoitetuista varoista. Näin ollen komissio toteaa, että tuen suhteellisuudelle asetettua vaatimusta ei noudatettu kummassakaan tapauksessa.
- (108) Vuosia 1993—1996 koskeva rakenneuudistussuunnitelma ei tämän päätöksen IV.2.1 kohdassa esitetyistä syistä kyennyt palauttamaan yrityksen kilpailukykyä kohtuullisessa ajassa tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen oletusten perusteella. Komissio toteaa, että Italian viranomaiset eivät esittäneet vuonna 1996 toteutetun pääomarakenteen vahvistamisen / rahoituksen yhteydessä uutta rakenneuudistussuunnitelmaa, jonka perusteella kyseinen toimenpide olisi voitu hyväksyä.

- (109) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevissa yhteisön suuntaviivoissa esitettyjä edellytyksiä ei ole noudatettu. Koska EY:n erustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua poikkeusta ei voida soveltaa, tukea on pidettävä yhteismarkkinoille soveltumattomana.

VI PÄÄTELMÄ

- (110) Italia on toteuttanut toimenpiteen, jonka yhteydessä 6 miljardin Italian liiran laina muunnettiin osakkeiksi ja Friulia myönsi Selecolle 7 miljardia liiraa uutta pääomaa. Toimenpiteistä ilmoitettiin komissiolle 30 päivänä maaliskuuta 1994, mutta ne toteutettiin ennen kuin komissio oli ehtinyt antaa niistä lausuntonsa. Komissio toteaa lisäksi, että myös muita tukia on toteutettu EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan säännösten vastaisesti.

Kyseessä ovat erityisesti seuraavat tuet:

- RELin luopuminen vuonna 1994 16,8 miljardin liiran osuudesta saatavia, joiden kokonaismäärä oli 82 miljardia liiraa, ja jäljellä olleen 65,2 miljardin liiran luoton lunastaminen takaisin 20 miljardilla liiralla vuonna 1996,
  - Friulian vuonna 1996 myöntämä 12 miljardin liiran vaihtovelkakirjalaina 7 prosentin vuosikoroalla Selecon neljästä tavaramerkistä muodostunutta vakuutta vastaan.
- (111) Kyseiset tuet ovat sääntöjenvastaisia. Edellä esitettyjen syiden nojalla ne ovat myös yhteismarkkinoille soveltumattomia, koska niihin ei voida soveltaa mitään EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua poikkeusta.
- (112) Todetessaan, että sääntöjenvastainen tuki on yhteismarkkinoille soveltumattomaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan nojalla, komissio määrää jäsenvaltion perimään tuen takaisin tuensaa-jayritykseltä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuim on vahvistanut tämän käytännön tuomioissa, jotka se on antanut 12 päivänä heinäkuuta 1973 asiassa 70/72, komissio v. Saksa ⁽¹²⁾, 24 päivänä helmikuuta 1987 asiassa 310/85, Deufil v. komissio ⁽¹³⁾, ja 20 päivänä syyskuuta 1990 asiassa C-5/89, komissio v. Saksa ⁽¹⁴⁾.
- (113) Näin ollen Italian viranomaisten on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta yritykseen saataisiin palautettua se taloudellinen tilanne, joka siellä vallitsisi, ellei yhteismarkkinoille soveltumattomaa tukea olisi myönnetty. Italian viranomaisten on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen perimiseksi takaisin tuensaaajalta, tällä hetkellä selvitystilassa olevalta Selecolta. Takaisin perittävään tukeen lisätään korko, jota maksetaan siitä päivästä, jolloin sääntöjenvastainen tuki on ollut tuensaaajan käytössä, sen takaisinperimispäivään asti. Jotta komission päätös tulisi asianmukaisesti täytäntöönpannaksi, jäsenvaltiota kehoitetaan toimimaan yksityisen luotonantajan tavoin (ja toteuttamaan vähintään samat toimenpiteet kuin se toteuttaisi saadakseen takaisin omat saatavansa, kuten vero- tai sosiaaliturvamaksut) ja perimään tuki viipymättä takaisin kaikin käytettävissään olevin oikeudellisin keinoin, yrityksen varojen takavarikointi mukaan luettuna, ja tarvittaessa asettamalla yritys selvitystilaan, jos se ei muutoin pysty palauttamaan kyseistä tukea. Yrityksen vastattavien myynnistä saatuin varoin voidaan yrityksen velat maksaa takaisin eri velkojille, muun muassa jäsenvaltiolle, vaikka osoittautuisikin, että nämä varat eivät riitä kattamaan kaikkia yrityksen velkoja ja että tukea ei näin ollen saada perityksi kokonaan takaisin. Tällaisessa tapauksessa yrityksen selvitystilaan asettaminen on kuitenkin edelleen merkittävää kilpailun kannalta, koska selvitystilaan asetetun yrityksen markkinaosuus vapautuu näin sen velkojien käyttöön, ja nämä saavat tilaisuuden hankkia sen omaisuuserät ja käyttää niitä uudelleen tehokkaammin kuin mitä se oli tehnyt.
- (114) On kuitenkin olemassa tilanteita, joissa tällaista menettelyä voidaan vastustaa, tuen takaisinperimistä koskevan päätöksen tehokkuus asettaa kyseenalaiseksi ja valtiontukia koskevien sääntöjen perusta kieltää. Näin on silloin, kun yrityksen varat ja velat on komission tutkimuksen tai päätöksen seurauksena siirretty liiketoiminnan jatkuvuuden siirtona (*ongoing concern*) toiselle, samojen henkilöiden valvonnassa toimivalle yritykselle, markkinahintoja huomoin ehdoin tai muutoin epäselvin menettelyin. Tällaisen toimenpiteen tarkoituksena voi olla kyseisten varojen saattaminen komission päätöksen vaikutusten ulottumattomiin ja kyseisen taloudellisen toiminnan jatkaminen.
- (115) Kuten missä tahansa perintämenettelyssä, jäsenvaltion on tavanomaisen velkojan tavoin toimiakseen käytettävä kaikkia oman oikeusjärjestyksensä mukaisia käytettävissään olevia oikeudellisia keinoja, esimerkiksi niitä, joita sovelletaan velkojia vastaan suunnattuihin petoksellisiin menettelyihin, jotka muodostuvat selvitystilassa olevien yritysten vähän ennen konkurssia toteuttamista toimenpiteistä ja joiden avulla kyseiset toimenpiteet voidaan todeta tehottomiksi.

⁽¹²⁾ Kok. 1973, s. 813.

⁽¹³⁾ Kok. 1987, s. I-901.

⁽¹⁴⁾ Kok. 1990, s. I-3437.

- (116) Jotta lisäksi voitaisiin välttää päätöksen vaikutuksen mitätöityminen ja vääristyneen markkinatilanteen jatkuminen, komissio voi joutua vaatimaan, ettei takaisinperintä koske ainoastaan alkuperäistä yritystä vaan myös yritystä, joka mahdollisesti jatkaa alkuperäisen yrityksen toimintaa haltuunsa siirrettyjä tuotantovälineitä käyttäen, edellyttäen että tiettyjen siirtoon liittyvien ominaisuuksien perusteella voidaan todeta taloudellisen toiminnan jatkuvuus näiden yritysten välillä.
- (117) Näiden ominaisuuksien selvittämiseksi komissio tutkii siirron kohteen (varat ja velat, henkilöstön jatkuvuuden, yhteensidotut varat), siirron hinnan, ostajayrityksen ja alkuperäisen yrityksen osakaiden tai omistajien henkilöllisyyden, siirron toteuttamisajankohdan (sijoittuuko se tutkimusten tai menettelyn aloittamisen tai lopullisen päätöksen jälkeen) sekä toimenpiteen taloudellisen johdonmukaisuuden.
- (118) Tutkittavana olevassa tapauksessa Seleco yhdisti maaliskuussa 1996 kannattavimmat toimintonsa (videoprojektorit ja monitorit) Multimedia-yritykseksi, jonka Selecon yksityinen pääosakas Rossignolo oli perustanut edellisenä vuonna. Rossignolo antoi Multimediaille 29 miljardin liiran pääoman ja tuli sen ainoaksi omistajaksi. Tämä toimenpide, jonka yhteydessä Selecosta poistui sekä osa toimintoista että pääomasta, toteutettiin sen jälkeen kun komissio oli 10 päivänä lokakuuta 1994 tehnyt päätöksen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisesta. Multimedia on kokonaan Selecon hallinnassa, josta tuli sen ainoa omistaja. On sitä paitsi todennäköistä, että toimenpide ei rajoittunut ainoastaan varojen siirtoon, vaan että Selecon tärkeimpien toimintojen ohella Multimediaan siirrettiin myös näistä toiminnoista vastannut henkilöstö (tai osa siitä) ja sen myötä myös ainakin sosiaaliturvaan liittyvät velvollisuudet.
- (119) Neljä kuukautta tämän toimenpiteen jälkeen (ja yhdeksän kuukautta ennen Selecon konkurssia) Seleco myi 2/3 omistamistaan Multimedian osakkeista, minkä jälkeen Multimedian osakkeista omistivat Italtel, Friulia ja Seleco kukin yhden kolmasosan. Itse asiassa Multimedia säilyi edelleen Selecon (joka siirsi osakkeensa Finanziaria Elettronica srl -nimiselle pöytälaatikkoyritykselle, josta se omisti itse 99 %) ja/tai sen osakkeenomistajan Friulian hallinnassa; Friulia oli helmikuussa 1996 Selecon kolmanneksi suurin osakas 3,49 prosentin osakkuudella ja 32,759 miljardin liiran pääomalla ja myönsi Seleccion 12 miljardin liiran vaihtovelkakirjalainan.
- (120) Sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperimistä koskevan päätöksen asianmukainen täytäntöönpano edellyttää näin ollen, että Italian viranomaisia vaaditaan toimimaan paitsi Selecoa myös Multimediaa ja kaikkia muitakin sellaisia yrityksiä vastaan, joille kyseiset varat on voitu siirtää tämän päätöksen vaikutusten mitätöimiseksi,

ON TEHNYT SEURAAVAN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Seuraavat valtiontuet, jotka Italia on myöntänyt Seleco SpA-nimiselle yritykselle, eivät sovellu yhteismarkkinoille:

- a) Ristrutturazione Elettronica SpA -nimisen yrityksen luopuminen vuonna 1994 16,8 miljardin liiran osuudesta saatavia, joiden kokonaismäärä oli 82 miljardia liiraa
- b) jäljellä olleen 65,2 miljardin liiran velan lunastaminen Ristrutturazione Elettronica SpA:lta takaisin Seleco SpA:lle 20 miljardilla liiralla vuonna 1996
- c) Friulia SpA:n Seleccion vuonna 1992 myöntämän 6 miljardin liiran suuruisen luoton muuttaminen osakkeiksi
- d) Friulian vuonna 1994 myöntämä 7 miljardin liiran pääoma
- e) Friulia SpA:n vuonna 1996 myöntämä 12 miljardin liiran vaihtovelkakirjalaina 7 prosentin vuosikorolla Seleco SpA:n neljästä tavaramerkistä muodostunutta vakuutta vastaan.

2 artikla

1. Italian on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen, sääntöjenvastaisesti tuensaajien käyttöön jo annettujen tukien perimiseksi takaisin Seleco SpA:lta, ja siltä osin kuin tukea ei saada perittyä takaisin Seleco SpA:lta, Seleco Multimedia srl -nimiseltä yritykseltä ja kaikilta muilta yrityksiltä, joiden hyväksi on mahdollisesti siirretty varoja tämän päätöksen vaikutusten mitätöimiseksi.

2. Takaisinperiminen toteutetaan kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti. Takaisin perittävään tukeen lisätään korko, jota maksetaan siitä päivästä, jolloin sääntöjenvastainen tuki on ollut tuensaajan käytössä, sen takaisinperimispäivään asti. Korko lasketaan aluetukien nettoavustusekvivalenttien laskemisessa tuen myöntämisaikana käytetyn viitekoron mukaan.

3 artikla

Italian on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta, mitä toimenpiteitä se on toteuttanut päätöstä noudattaakseen.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 2 päivänä kesäkuuta 1999.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen
